

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖRGÜT ŞEMASININ SİSTEM KURAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI

Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve
Ekonomisi Anabilim Dalı,

ORCID ID: 0000-0001-9552-9094

Doktora Öğrencisi Umut Sadık ATALAY

Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve
Ekonomisi Anabilim Dalı,

ORCID ID: 0000-0002-8921-4528

ÖZET

Örgüt şemaları bir örgütün neyi, nasıl yaptığı ile ilgili fikir verir. Bu fikir örgüt çalışanı için olduğu kadar örgütten yararlananlar için de önemlidir. Millî Eğitim Bakanlığı Türkiye’de hizmet verdiği nüfus ve çalışan sayısı itibariyle en büyük örgütlerden biridir. Bu yüzden örgütün şemasının açık ve anlaşılır bir özellikte olup olmadığının incelenmesi yararlı olabilir. Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şemasını sistem kuramı bağlamında incelemek, eksiklik ve fazlalıklarını tespit etmek ve yeniden tasarlamaktır. Çalışma nitel bir araştırma olup durum deseninde doküman incelemesi yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını ilişkili olan yasal belgelerle birlikte temel olarak Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi başlıklı kararname oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan yasal belgelere “mevzuat.gov.tr” sitesinden ulaşılmıştır. Orada bulunmayan yasal belgelere ise ilgili bakanlıkların resmî sitelerinden erişilmiştir. Araştırmada veriler toplanırken yasal belgeler ile var olan örgüt şeması sistem kuramı temelinde incelenmiş ve betimsel analizle eksiklik ve fazlalıklar tespit edilerek notlar alınmıştır. Çalışma sonucunda Millî Eğitim Bakanlığı’nın internet sitesindeki örgüt şemasının örgütün sistemik işleyişini yansıtmadığı öte yandan yasal belgelerde de sistem kuramına uygun olmayabilecek içeriğin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar temelinde Millî Eğitim Bakanlığını oluşturan birimler sistem kuramının beş ögesi doğrultusunda “Girdi Birimleri”, “Süreç Birimleri”, “Çıktı Birimleri”, “Dönüt Birimleri” ve “Çevre Birimleri” şeklinde düzenlenerek yeni örgüt şeması önerilen model olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sistem kuramı, Millî Eğitim Bakanlığı, Teşkilat şeması, Örgüt şeması

Atıf için:

Toprakçı, E. & Atalay, U. S. (2024). *Millî eğitim bakanlığı örgüt şemasının sistem kuramı bağlamında incelenmesi* [Bildiri] 2. International Black Sea Scientific Research and Innovation Congress Date and Place 29-30 June 2024 Trabzon /Turkey. Kongre Kitabı, 758-771. Kitap Erişim: https://www.isarcconference.org/files/ugd/6dc816_972b68c76efb4a77bab5d93bf4f14506.pdf
Bildiri Erişim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2024/08/atalaytoprakci.pdf>

EXAMINATION OF THE ORGANIZATIONAL CHART OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF SYSTEM THEORY

ABSTRACT

Organizational charts give an idea of what an organization does and how it does it. This idea is important for the organization's employees as well as for those who benefit from the organization. The Ministry of National Education is one of the largest organizations in Türkiye in terms of the population it serves and the number of employees. It may therefore be useful to examine whether the organizational chart is clear and understandable. The purpose of this study is to examine the organizational chart of the Ministry of National Education in the context of system theory, to identify its deficiencies and redundancies and to redesign it. The study is qualitative research and was conducted with document analysis method in case design. The data source of the study is mainly the Presidential Decree on the Organization of the Presidency, together with related legal documents. The legal documents used in the research were accessed from the website "mevzuat.gov.tr". Legal documents not included there were accessed from the official websites of the relevant ministries. While collecting data in the research, legal documents and the existing organizational chart were examined on the basis of system theory and notes were taken by identifying deficiencies and excesses through descriptive analysis. As a result of the study, it was concluded that the current organizational chart on the website of the Ministry of National Education does not reflect the systemic functioning of the organization, and on the other hand, there is content in legal documents that may not be suitable for system theory. On the basis of these results, the units constituting the Ministry of National Education were organized as "Input Units", "Process Units", "Output Units", "Feedback Units" and "Environmental Units" in line with the five elements of the system theory and the new organizational chart was presented as a proposed model.

Keywords: System theory, Ministry of National Education, Organization chart

1. Giriş

Örgütler, bir kişi tarafından gerçekleştirilme imkânı bulunmayan amaçların gerçekleştirilmesi için en az iki kişi tarafından oluşturulmuş yapılardır (Aydın, 2014). Türkiye’de eğitim öğretim amacını gerçekleştirmek için yapılan en yüksek kademedeki örgüt Millî Eğitim Bakanlığıdır. Millî Eğitim Bakanlığı, eğitim öğretimin

amaçlarını gerçekleştirmek için 18.244 okul öncesi, 25.182 ilkokul, 18.907 ortaokul ve 12.686 lise kurumuyla teşkilatlanmıştır. Bu kurumlarda 1.154.383 öğretmen görev yapmaktadır. 19.904.679 öğrenci ise bu kurumlarda eğitim görmektedir (MEB, 2023). Bu ölçüde devasa bir merkezi örgütün ülkenin her tarafına hizmet götürmesi gerekliliği göz önüne alındığında dikey bir örgütsel yapısı özelliği göstermesi normal bir durum olmaktadır. Nitekim bu merkezi yapının eğitim hizmetini iletmesi için kurulan en küçük birimler olan okullarda yönetici olarak müdürler görev yapmakta ve okul müdürlüğü bir meslek olmaktan öte bir iş olarak ihdas edildiğinden sorumluluğu çok ama yetkisiz bir halde (Toprakçı & Taş, 2020; Gürkan & Toprakçı, 2018) İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı bırakılmaktadır. Aynı kaderi Millî eğitim müdürleri de yaşadığından (Akyol Ekinci & Toprakçı, 2023; Şimşek & Toprakçı, 2023), hiyerarşinin en tepesinde ise Millî Eğitim Bakanlığının merkez örgütü ve Millî Eğitim Bakanı bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının Merkez Örgütünü oluşturan birimler 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CTHCK, 2018) ve 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (MEBTGHKHK, 2011) ile düzenlenmiştir. Dikey örgütler personel sayısının çok olduğu örgütlerde tüm personelin örgütün amacı doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak için uygun bir yapılanma olarak kabul edilmektedir. Bu sayede karmaşanın önüne geçilmekte, kararlar hızlı şekilde alınarak iletilebilmekte ve örgüt içinde disiplin sağlanmaktadır. Dikey örgüt tipinin en tepedeki yönetim biriminin yetkisi oldukça yüksektir. Bu doğrultuda en tepe yöneticilerin bilgi seviyeleri yüksek olmak zorundadır. (Aydın, 2014). Örgütü etkileyebilecek tüm unsurlarla bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirme yapmak, örgütün amaçlarını etkili biçimde gerçekleştirmek için bir zorunluluktur. Bu yüzden Millî Eğitim Bakanlığının merkez teşkilatının sistem kuramı açısından değerlendirilmesi, örgütün bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyulması ve amaçları doğrultusunda sağlıklı bir şekilde işleyip işlemediği açısından değerlendirilmesi için oldukça önemli olacaktır.

Sistem kuramı ilk olarak bir biyolog olan von Bertalanffy tarafından dile getirilmiştir. Sistem kuramının karmaşık toplumsal yapıların çözümlenmesi için Daniel Katz & Robert Kahn tarafından toplumsal açık sistem kuramı olarak sosyal bilimlere uyarlanmıştır (Bursalıoğlu, 2016). Yönetim bilimi alanındaki iki temel kuram klasik yönetim kuramı ve neo klasik yönetim kuramıdır. Klasik yönetim kuramında örgüt

mekanik parçalardan oluşan kapalı bir yapı olarak görülmektedir. Neo klasik yönetim kuramında ise örgüt aynı klasik yönetim kuramında olduğu gibi kapalı bir yapı olarak görülmektedir fakat örgütü oluşturan unsurlar birer mekanik parça değil, birbirleriyle duygusal etkileşim kuran insanlar olarak kabul edilmektedir. Modern yönetim kuramının temelini oluşturan sistem kuramında ise örgüt, sadece içerisinde barındırdığı birimler ile hareket eden bir yapı olarak görülmemektedir. Örgütler çevresini etkileyen ve çevresinden etkilenen dinamik yapılar olarak kabul edilmektedir (Toprakçı, 2017). Sistem kuramı örgütü ve örgütü etkileyebilecek tüm unsurları bütüncül biçimde ele alarak incelemektedir (Torlak, 2006). Örgütü oluşturan birimlerin ve örgüt üzerinde etkisi olan çevrenin ayrıntılı bir şekilde analiz edildiği sistem kuramı, en önemli yönetim kuramlarından biridir (Yoldaş, 2019). Eğitim kurumlarının sistem kuramına uygun biçimde örgütlenmesi, sağlıklı bir biçimde çalışmaları için önemli görülmektedir (Hoy & Miskel, 1987).

Sistem kuramında bir örgüt analiz etmek için örgüt, girdi, süreç, çıktı, dönüt ve çevre olarak analiz edilmektedir. Girdi bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için kullanabileceği maddi ve maddi olmayan unsurlardır. Süreç, örgütün girdi olarak aldığı tüm unsurları amaçlar doğrultusunda eylemli hale getirmesidir. Çıktı, süreç sonunda elde edilen ürünlerdir. Dönüt, örgütün öğrenmesini sağlayan ve sistemin devamlılığı için gerekli düzeltmeleri gerçekleştiren birimdir. Sistemin işleyişindeki problemlerin analiz edildiği birim olarak kabul edilmektedir. Çevre, sistemin dışında bulunan, sistemi etkileyen ve sistemden etkilenen unsurların tümüdür. (İpek, 2015; Karip, 2014; Kast & Rosenzweig, 1972).

Alanyazın incelendiğinde Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü hakkında yapılan bir çalışmaya rastlansa da bu çalışmanın sistem kuramı bağlamında yapılmadığı görülmektedir (Tabak & Güçlü, 2017). Yalçinkaya'nın (2002) ve Göksoy'un (2018) çalışmalarında ise Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütüne değil, bir okulun sistem kuramı bağlamında incelendiği görülmektedir. Gerçekleştirilen alanyazın taramasında Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünün Sistem Kuramı açısından incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın özgün bir çalışma olduğu söylenebilir.

2. Amaç

Bu çalışmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığı Örgüt Şemasını sistem kuramının öğeleri açısından analiz etmek ve sistem kuramına uygun yeni bir örgüt şeması önerisinde bulunmaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularının yanıtı aranmıştır;

1) Örgüt şeması ve yasal belgeler ilişkisi temelinde örgüt şemasının eksiklikleri veya fazlalıkları nelerdir?

2) Sistem kuramı öğelerinin birer birim ya da görev olarak yasal belge ve örgüt şeması kapsamında mevcudluğu nasıldır?

3-Yasal belge, önceki örgüt şemaları ve sistem kuramı ilişkisi temelinde yeni örgüt şeması nasıl olmalıdır?

3. Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve durum deseni kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak veriler doküman incelemesi yöntemiyle oluşturulmuştur. Durum deseni bir olayı veya olguyu olduğu gibi ortaya koymayı sağlamaktadır (Maxwell, 2008, Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütünün işleyiş şeklini ifade ettiği düşünülen Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şeması durum olarak ele alınmıştır. Çalışmanın amacı göz önünde bulundurulduğunda doküman incelemesi yönteminin kullanılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Doküman analizinde, araştırmayla ilgili belgelerin ayrıntılı şekilde taranması ve araştırma amacı doğrultusunda yeni bir bütünlük kazandırılması amaçlanmaktadır (Creswell, 2013).

3.1. Çalışma Dokümanı

Araştırmının verilerine kaynaklık eden temel doküman 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CTHCK, 2018) başlıklı kararname ve Millî Eğitim Bakanlığının resmî internet sitesinde bulunan örgüt şemasıdır (MEB, 2024). Ayrıca 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (MEBTGHKHK, 2011), 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (YK, 1981) ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (METK, 1973) veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

3.2 Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanırken öncelikle Millî Eğitim Bakanlığının Merkez Örgütünü oluşturan resmî belgelere ulaşılmış ve bunlar toparlanmıştır. Daha sonra toplanan resmî belgelerle Millî Eğitim Bakanlığını internet sitesinde bulunan örgüt şeması arasında karşılaştırma yapılmış ve eksiklikler tespit edilmiştir. Bailey'e (1982) göre

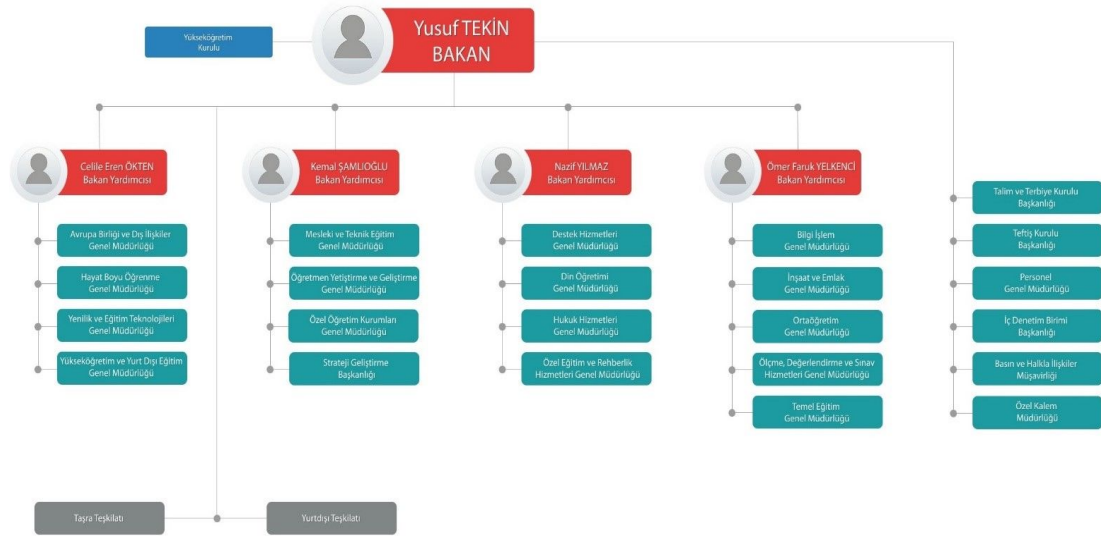
bir kurum üzerinde gerçekleştirilen çalışmada o kurumu ilgilendiren resmî belgeler, kurumu ilgilendiren kurallar ve yönergeler kaynak olarak kullanılabilir. Araştırmaya verilerine dâhil edilen resmî belgelerde Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütünü oluşturan birimlerden birinin örneği şöyledir;

“Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

MADDE 304 – (1) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri şunlardır:

- Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar yapmak ve belirlenen politikaları uygulamak,
- Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak,
- İlköğretim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.”

Araştırma verilerine dâhil edilen Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şeması şöyledir;

Şekil 1. Millî Eğitim Bakanlığı Örgüt Şeması (MEB, 2024)[büyütürerek incelemeye uygundur]

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma için toplanan veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz yönetimde toplanan veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada da sistem kuramının

öğeleri “Girdi Birimleri”, “Süreç Birimleri”, “Çıktı Birimleri”, “Dönüt Birimleri ve “Çevre Birimleri” olarak belirlenmiştir. Daha sonra çalışma dokümanı olarak oluşturulan Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünün birimleri, sistem kuramının öğeleriyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Konuyla ilgili araştırmalara ulaşmak için Google Scholar üzerinde “örgüt” “şema” “okul” “sistem” “eğitim” kelimeleri çeşitli kombinasyonlarla aratılmıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini ve güvenirliliğini sağlamak için öncelikle çalışma dokümanını oluşturulmasında analiz edilen belgelerin “gov.tr” uzantılı resmî internet sitelerinden alınmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca örgüt şeması ya da yasal belgedeki herhangi bir öğenin hangi sistem ögesi kapsamında değerlendirileceği konusu üç kişilik bir uzman görüşü uzlaşması ile kararlaştırılmıştır. Buna göre kararsız ya da çelişkili kalınan durumlarda en az iki kişinin onayı ile uzlaşmıştır. Araştırmanın geneli itibarıyla uzlaşısı Miles & Huberman’ın (1994) güvenirlilik analizi formülü temelinde [Güvenirlilik = $[30 \text{ (Görüş Birliği)} / 30 \text{ (Görüş Birliği)} + 4 \text{ (Görüş Ayrılığı)} \times 100]$ yaklaşık %88 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın geçerliğini ve güvenirliliğini artıran bir uygulama olarak da söz konusu yasal belgelerle ilgili yapılan analiz yolunun açık ve net ifade edilmiş olması ile herhangi bir sistem ögesi işleminde örgüt şeması ve yasal belgelerden doğrudan alıntılarla desteklenen bir sunuma yer verilmiş olmasıdır.

4. Bulgular

4.1. Örgüt şeması ve yasal belgeler ilişkisi temelinde örgüt şemasının eksikliklerine veya fazlalıklarına ilişkin bulgular

Millî Eğitim Bakanlığı resmî sitesinde bulunan örgüt şemasında (MEB, 2024) bakan yardımcılara bazı hizmet birimleri bağlı şekilde gösterilmiştir. Fakat ilgili kararnamede (CTHCK, 2018) bu birimlerin neye göre bakan yardımcılara dağıtıldığıyla ilgili net bir ifadeye rastlanmamıştır. İlgili kararnamenin Millî Eğitim Bakanlığı başlığında bakanlık yardımcılarının görevleri dair bir ibare de bulunmamaktadır. Bunun yerine ilgili kararnamenin Ortak Hükümler başlığında Bakan Yardımcılarına dair genel görev tanımlarının yapıldığı bir bölüme yer verilmiştir. Bu bölümde Millî Eğitim Bakanının Yardımcılarının görev ve sorumluluklarına dair açık ifadelerle rastlanılmamıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî sitesinde bulunan örgüt şemasında (MEB, 2024) İç Denetim Birimi Başkanlığı

bulunmaktadır fakat ilgili kararnamenin (CTHCK, 2018) hiçbir yerinde Millî İç Denetim Birimi Başkanlığına dair bir ifadeye rastlanılmamıştır. Tüm kamu iktisadi teşekkülleri için ortak çıkarılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 65 inci maddesine dayanılarak hazırlanan

“İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliği” bağlı olarak oluşturulan bu birimin sistemin iç çıktılarının amaca göre olup olmadığını denetlemekten uzak olduğu daha çok işlerin ekonomik yapıp yapılmadığına odaklandığı anlaşılmaktadır. Bu birimlerde çalıştırılan elemanların eğitim denetiminden uzak mali denetmen özelliği göstermesi de bunun bir yansıması olarak görülebilir.

4.2) Sistem kuramı öğelerinin birer birim ya da görev olarak yasal belge ve örgüt şeması kapsamında mevcudluluğuna ilişkin bulgular

4.2.1) Sistem kuramı öğelerinin birer birim ya da görev olarak yasal belge kapsamında mevcudluluğuna ilişkin bulgular

İlgili yasal belgelerde doğrudan sistem kuramına bir atıf bulunmamaktadır. Fakat Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şemasını oluşturan birimlerin görevleri incelendiğinde sistem kuramıyla ilişkilendirilebilecek bulgulara rastlanmıştır. Bu ilişkilendirmeye örnek olarak şunlar gösterilebilir;

İlgili kararnamede (CTHCK, 2018) Personel Genel Müdürlüğünün görevi olarak sunulan “...Bakanlığın personel politikası ve planlaması ile personel sisteminin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak...” maddesi, sistem kuramının girdi birimiyle ilişkilendirilebilir. Bir sistemde girdi örgütün amacı doğrultusunda kullanabileceği maddi ve maddi olmayan unsurları kapsamaktadır. Personel bir sistemin insani girdisi olarak değerlendirilebilmektedir (İpek, 2015). Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün görevlerinden biri ise “...Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar yapmak ve belirlenen politikaları uygulamak...” şeklinde belirtilmiştir. Bu madde sistemin süreç birimiyle ilişkilendirilebilir zira bir sistemde süreç örgütün girdilerinin eylemli hale getirilmesini ifade etmektedir (Karip, 2014). Taşra Teşkilatıyla ilgili olarak “...İl ve ilçelerin sosyal ve ekonomik gelişme durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak, bu müdürlükler farklı tip ve statülerde kurulabilir ve bunlara farklı yetkiler verilebilir...” maddesi bulunmaktadır. Bu madde sistem kuramının çıktı birimiyle bağlantılıdır. Çıktı süreç sonunda elde

edilen ürünlerdir (Tecim, 2004). Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütünün gerçekleştirdiği çalışmalar ve aldığı kararlar nihayetinde bir çıktı olarak İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine iletilmektedir. Teftiş Kurulu Başkanlığının görevine ilişkin “...önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek...” maddesi bulunmaktadır. Bu madde sistemin dönüt birimiyle ilişkilendirilebilir. Dönüt, örgütün öğrenmesini sağlayan ve sistemin devamlılığı için gerekli düzeltmeleri gerçekleştiren birimdir (Aydın, 2014).

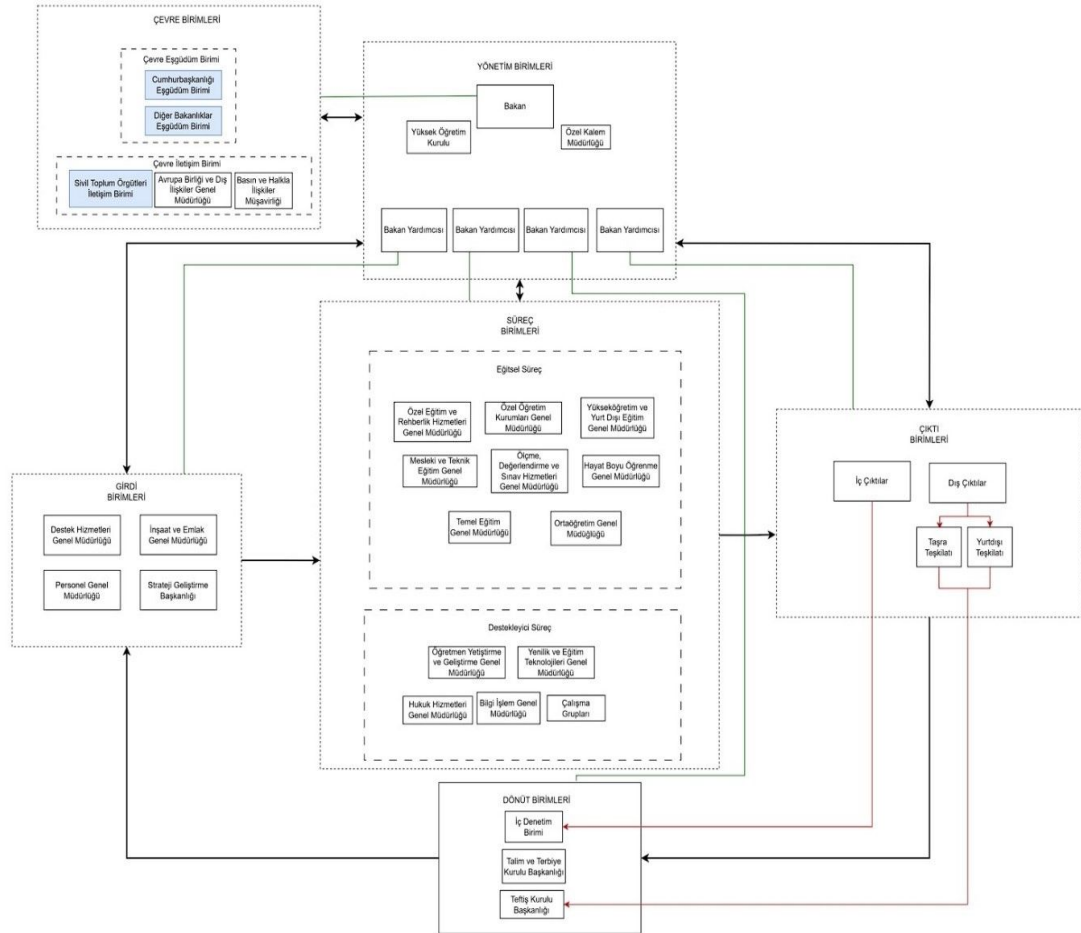
4.2.2) Sistem kuramı öğelerinin birer birim ya da görev olarak örgüt şemasında mevcutluluğuna ilişkin bulgular

Şekil 1’deki Millî Eğitim Bakanlığının internet sitesinde bulunan örgüt şeması incelendiğinde şemadan yapılabilecek anlamlı çıkarımın oldukça az olduğu söylenebilir. Şemada yalnızca örgütün yöneticisi ve yöneticinin yardımcılarının kim olduğu anlaşılmaktadır. Bunun haricinde sistem kuramı açısından incelendiğinde örgüt şemasından anlamlı bir çıkarımda bulunmak mümkün görünmemektedir.

4.3) Yasal belge, önceki örgüt şemaları ve sistem kuramı ilişkisi temelinde yeni örgüt şemasının nasıl olması gerektiğine ilişkin bulgular

Yapılan analizler sonucunda Millî Eğitim Bakanlığının sistem kuramına uygun örgüt şeması oluşturulmuştur (Şekil 2). Yeni önerilen şema sistem kuramına uygun şekilde “Girdi Birimleri”, “Süreç Birimleri”, “Çıktı Birimleri”, “Dönüt Birimleri” ve “Çevre Birimleri” şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca tüm birimlerin yöneticisi konumunda “Yönetim Birimleri” de eklenmiştir. Şemadaki yönetim birimleri ile diğer birimler arasında kurulan karşılıklı oklar, yönetim biriminin sistemin diğer tüm birimleriyle sürekli olarak bilgi alışverişinde bulunabildiğini belirtmektedir. Girdi, süreç, çıktı ve dönüt birimleri arasındaki düz oklar sistemsal akışı temsil etmektedir. Bakan ve bakan yardımcılarının girdi, süreç, çıktı, dönüt ve çevre birimlerine giden düz yeşil çizgiler, bakan ve bakan yardımcılarının bu birimlerden sorumlu olduğunu temsil etmektedir. Çevre biriminde Cumhurbaşkanlığı makamı bulunduğundan, bu makamla Millî Eğitim Bakanının doğrudan ilgilenmesinin hiyerarşik açıdan doğru olacağı varsayıldığı için çevre biriminden bakanın sorum olması uygun olacaktır. Çevre biriminde mavi arka planla belirtilen birimler mevcut durumda ilgili yasal belgelerde bulunmayan, bu çalışma kapsamında yeni kurulması önerilen birimlerdir. Çıktı biriminden dönüt

birimlerine giden kırmızı oklar hangi tür çıktıyla hangi birimlerin ilgilenmesi gerektiğini belirtmektedir. Süreç birimleri içindeki eğitsel süreç bölümü, doğrudan eğitimle ilgili birimleri, destekleyici süreç ise eğitim öğretimi destekleyen birimleri kapsamaktadır. Çevre birimleri içerisindeki çevre eşgüdüm birimleri Millî Eğitim Bakanlığıyla eşgüdüm sağlaması gereken birimlerle, çevre iletişim birimleri ise Millî Eğitim Bakanlığıyla fikir alışverişinde bulunması gereken birimlerle ilgilenecek birimleri kapsamaktadır.

Şekil 2. Millî Eğitim Bakanlığının Sistem Kuramına Uygun Örgüt Şeması (büyütürken incelemeye uygundur)

5. Sonuç Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şemasını sistem kuramı bağlamında incelemek, eksiklik ve fazlalıklarını tespit etmek ve yeniden tasarlamaktır. Alanyazın incelendiğinde Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütüyle ilgili yapılan bir

tane çalışmaya rastlanılmıştır (Tabak & Güçlü, 2017). Çalışmada merkez örgütünün yapısına ilişkin bakanlık hizmet birimlerinde çalışan bazı personellerin görüşlerine başvurulmuştur. Sistem kuramı bağlamında bir analiz gerçekleştirilmediği ve yeni bir örgüt şeması önerisinde bulunulmadığı görülmektedir. Yalçınkaya'nın (2002) ve Göksoy'un (2018) yaptığı araştırmalarda ise sistem kuramının Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütü bağlamında değil, okul bağlamında çözümleme yapmak için kullanıldığı görülmektedir.

Mevcut araştırma sonucunda Millî Eğitim Bakanlığı örgüt şeması sistem kuramı bağlamında yeniden oluşturulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütünü oluşturan hizmet birimleri “Girdi Birimleri”, “Süreç Birimleri”, “Çıktı Birimleri”, “Dönüt Birimleri” ve “Çevre Birimleri” şeklinde tasarlanmıştır. Çevre birimleri içinde Cumhurbaşkanlığı Eşgüdüm Birimi, Diğer Bakanlıklar Eşgüdüm Birimi ve Sivil Toplum Örgütleri İletişim Birimi kurulması önerilmiştir. Bir sistemin sağlıklı biçimde işleyebilmesi için çevresiyle etkili bir iletişim kurması ve gereken durumlarda eşgüdüm oluşturması gerekmektedir (Aydın, 2014; İpek, 2015; Karip, 2014). Bu yüzden Millî Eğitim Bakanlığının Cumhurbaşkanlığı makamı ve diğer bakanlıklarla gereken durumlarda eşgüdüm sağlaması (Toprakçı, Ölmez Ceylan & Özözü, 2015) için ilgili birimlere ihtiyaç vardır. Yapılan pek çok araştırmada sivil toplum örgütlerinin nitelikli bir eğitim için önemli olduğu fakat eğitim politikalarının geliştirilmesinde istenilen düzeyde etkililik sağlamadıkları görülmektedir (Karataş, 2013; Özan, Polat & Şener, 2015).

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Millî Eğitim bakanlığının hizmet birimleri arasında Din Öğretimi Genel Müdürlüğü bulunmaktadır. Bu birimin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- e) *İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında din kültürü ve ahlak eğitimi ile bu alandaki seçmeli derslerin eğitim ve öğretimine ait programlar ile ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak,*
- f) *İmam hatip ortaokulları ve imam hatip liselerinin alanları ile ilgili eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak,*

- g) *İmam hatip ortaokulları ve imam hatip liselerinin yönetimine, öğrencilerinin eğitim ve öğretimi ile program çeşitliliğine yönelik çalışmalar yapmak ve belirlenen politikaları uygulamak,*
- h) *İmam hatip ortaokullarında ve imam hatip liselerinde hafızlık eğitimine yönelik çalışmalar yürütmek,*
- i) *Din ve ahlak eğitim ve öğretimini güçlendirecek politika ve stratejilerin geliştirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak,*
- j) *Görev alanına giren konularda üniversiteler, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak,*
- k) *Bakanlık ilgili birimleri ile koordine hâlinde ülkemizle dil, tarih veya kültür birliği bulunan ülke ve topluluklar ile diğer ülkelerle din eğitim ve öğretimi alanında işbirliğine yönelik çalışmalar yapmak,*
- l) *Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.”*

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli kurum kademelerinde ders olarak okutulan din dersine özel bir genel müdürlüğün mevcut olduğu göz önünde bulundurulduğunda fizik, kimya, biyoloji, tarih, coğrafya ve daha pek çok derse özel olarak genel müdürlükler kurulması, sistemlilik açısından bir gereklilik olacaktır. Eğer böyle devam edilmekte ısrar ediliyorsa (ki neden böyle bir uygulamaya başvurulduğu bilimsel ve açıklanmış da değildir) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün imam hatip liseleri üzerinde görev ve sorumlulukları olduğu gibi, fen liseleri ve sosyal bilimler liseleri ile ilgili müdürlükler de kurulması gerekecektir. Fakat bu kadar çok birimin sistemin kararlı bir biçimde çalışmasını engellemesi de söz konusu olabilecektir. Öte yandan Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün görevleri arasında ilköğretim, ortaöğretim, yaygın eğitim ve yükseköğretimle ilgili atıflar bulunmaktadır fakat bu kurumlarla ilgilenmek için oluşturulmuş birimler hali hazırda mevcuttur. Bu durum sistemsizliğin bozulmasına neden olacaktır. Sistemsizlik, sistemi oluşturan birimlerin yapılandırılmış ve uyumlu ilişkiler sürdürmesidir (Aydın, 2014). Ayrıca Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün sistemsizliğin dengeyi zedeleyebilecek ölçüde yetkisinin olması başta Anayasanın başlangıç ilkeleri sonra da Millî Eğitim Temel Kanununda (METK, 1973) bulunan laiklik ilkesine de aykırı olarak yorumlanabilir. Bu nedenlerle bu çalışmada Din Öğretimi Genel Müdürlüğü kaldırılması önerilmiştir. Bu öneri din karşıtlığı olarak değil tam tersi dinin eğitim kurumlarında olması gerektiği gibi anlatılması için bir düzenleme olarak önerilmiştir. Nitekim cumhuriyetimizin

kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün “*Din gerekli bir kurumdur. Dinsiz milletlerin devamına imkân yoktur. Yalnız şurası var ki, din Allah ile kul arasındaki bağlılıktır.*” sözünde olduğu gibi eğitim kurumlarında verilen din dersi, insanları diğer insanlara kulluk yapmaya yönelten bir ders olmamalıdır. Bu doğrultuda Din Öğretimi Genel Müdürlüğü kaldırılrsa da görevleri Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü arasında paylaştırılarak halkımıza onların Millî ve manevi değerlerini yükseltici bir eğitim verilmesine özen gösterilmelidir.

Sadece örgüt şeması ve onu düzenleyen yasal belgelerin incelenmesi üzerinden söylenebilir ki; sistem özelliği göstermeyen bir örgütten etkin olmasını ve amaçlarını gerçekleştirmesini beklemek bilimsel değildir. Bu bağlamda sık kullanılan “sistem bozuk” deyimini en azından Millî Eğitim hizmetinden yararlanıcılar açısından bir düzeltme yaparak “sistem yok” a dönüştürerek söylemenin isabetli olacağını belirtmek de yanlış olmayacaktır.

Bu araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerine, yukarıda belirtilen sistemsel öge eksikliklerinin giderildiği yeni yasal belgeler üretmeleri, güncellemeler yapmaları ve bunlar temelinde olabilecek olası yenilemeleri de katarak yukarıda önerilen yeni “Örgüt Şemasını” var olan “Teşkilat Şemasının” yerine koymaları önerilebilir.

6. KAYNAKÇA

- Akyol Ekinci, Ş. & Toprakçı, E. (2023). İlçe Millî eğitim müdürlüğü yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul yöneticilerinin iş doyumu arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 65-86. DOI:10.56677/mkuefder.1321285 Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/323797>
- Aydın, M. (2014). *Eğitim yönetimi*. Gazi Kitabevi.
- Karataş, İ. H. (2013). Türk eğitim sisteminde sivil toplum kuruluşlarının konumlarına ve işlevlerine yönelik STK yöneticilerinin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 63-87.
- Özan, M. B., Polat, H. & Şener, G. (2016). Sivil toplum kuruluşlarının eğitimdeki yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 59-70.
- Bailey, K. D. (1982) *Methods of social research*. Free Press.
- Bursalıoğlu, Z. (2016). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry research desing: choosing among five approaches*. SAGE Publication.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018, 10 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30474). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf>
- Göksoy, S. (2018). Eğitimde Etkililiğin Artırılabilmesi İçin Sistem Modelinin Okul ve Öğrenme Ortamına Uyarlanabilirliği. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-15. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>

- Gürkan, H. & Toprakçı, E. (2018). İlkokul müdürlerinin mesleki gelişimi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9 (2), 64-81. Retrieved from <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/536345>
- Hoy, W. K., & Miskel, G. G. (1987). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: Random House Trade.
- İpek, C. (2015). Yönetim teorileri. Memduhoğlu, H. B. & Yılmaz, K. (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 91-135). Pegem Akademi
- Karip, E. (2014). Yönetim biliminin alanı ve kapsamı. Turan, S. (Ed.), *Eğitim yönetimi: teori, araştırma ve uygulama* (s. 1-42). Pegem Akademi.
- Kast, F. E. & Rosenzweig, J. E. (1972). General systems theory: Applications for organization and management. *Academy of management journal*, 15(4), 447-465.
- Maxwell, J. A. (2008). Designing a qualitative study (Vol. 2, pp. 214-253). *The SAGE handbook of applied social research methods*.
- MEB, (2023). *Millî eğitim istatistikleri örgün eğitim 2022/2023*. Erişim adresi: https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=508
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Millî eğitim bakanlığı teşkilat şeması*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/meb/teskilat.php>
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011, 14 Eylül). *Resmî Gazete* (Sayı: 28054). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.652.pdf>
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 14574). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.652.pdf>
- Şimşek, S. & Toprakçı, E. (2023). Millî eğitim müdürlerinin uzaktan yönetimde karşılaştıkları sorunlar. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 53-66. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3171899>
- Tabak, H. & Güçlü, N. (2017). Millî eğitim bakanlığı'nda yeniden yapılanma: merkez teşkilat yöneticilerine göre bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 408-430.
- Tecim, V. (2004). Sistem yaklaşımı ve soft sistem düşüncesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 75-100.
- Toprakçı, E., Ölmez Ceylan, Ö. & Özözü, S. (2015). Millî eğitim bakanlığının ile diğer bakanlıkların stratejik planlarının uyumluluğu, *Sayıştay Dergisi*, 94, 97-114. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1713909>
- Toprakçı, E. & Taş, Ş. (2020). Yargıtay'ın okul müdürlerine ilişkin verdiği kararların incelenmesi / Investigation of the decisions of the supreme court related to school principal. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 20-40. Retrieved from <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1085768>
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademi.
- Torlak, G. N. (2006). Yönetim kararlarında bütüncüllük. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (30), 61-78.
- Yalçınkaya, M. (2002). Açık sistem teorisi ve okula uygulanması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 103-116.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yoldaş, Y. (2019). *Sistem kuramı*. Der Yayınevi.
- Yükseköğretim Kanunu. (1981, 06 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 17506). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>

2. INTERNATIONAL BLACK SEA SCIENTIFIC RESEARCH AND INNOVATION CONGRESS

29-30 Haziran 2024

TRABZON

CONGRESS BOOK

EDITORS:

Prof. Dr. Amber Nawab

Assoc. Prof. Dr. Hasan Çiftçi

isarc

INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

2.INTERNATIONAL BLACK SEA

SCIENTIFIC RESEARCH AND INNOVATION CONGRESS

DATE AND PLACE

29-30 JUNE 2024 TRABZON /TURKEY ONLINE PRESENTATIONS

ORGANIZATION

ISARC

INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER

GENERAL COORDINATOR

Uzm. Yasemin AĞAOĞLU

COORDINATOR

Gamze KÖYMEN

EDITOR

Prof. Dr. Amber Nawab

Assoc. Prof. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

ORGANIZATION COMMITTEE

Prof. Dr. Cenk YAVUZ

Prof. Dr. Sevi ÖZ

Doç. Dr. Abdulkерim DİLER

Doç. Dr. Elif Feyza TOPDAŞ

Doç. Dr. Neslihan ŞAHİN

Doç. Dr. Nursen IŞIK

Doç. Dr. Özlem ÜLGER DANACI

Doç. Dr. Reyhan DADAŞOVA

Doç. Dr. Sahure YARIŞ

Doç. Dr.Tamer TURGUT

Doç. Dr. Volkan ŞENAY

Dr. Aykan ÇOŞKUN

Dr. Nazlı KARAMAN

Dr. Nevim TÜZÜN

Selma GENÇEL

ISBN: ' 978-625-367-763-3 '

SCIENCE AND ADVISORY COMMITTEE

Prof. Dr. Ali AKİL

Saiyed Parul University

Prof. Dr. Hazim Abd Mohammed ALJEWAREE

Alkıtab University

Prof. Dr. Hulusi DOĞAN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Prof. Dr. Gülçin YAHYA KAÇAR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK

Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Fedai ÇAVUŞ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa METE

Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU

Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Orhan ZEYBEK

Balıkesir Üniversitesi

Prof. Dr. Süleyman UYAR

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL

Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Sevi ÖZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Songül ÇAKMAKÇI

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Abdulkерim DİLER

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet AKKÖSE

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Akın KIRBAŞ

Yozgat Bozok Üniversitesi

Doç. Dr. Aylin YALÇIN SARIBEY

Üsküdar Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşegül TÜRK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşen ALTUN ADA

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Doç. Dr. Azimbaeva GULBAYRA

Kazakh National Women's Pedagogical University

Doç. Dr. Bahadır KILCAN

Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Betül GÜZELDİR

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Elif Feyza TOPDAŞ

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Fariz AHMADOV

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Doç. Dr. Faruk KALAY

Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU

Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Neslihan ŞAHİN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Nursen IŞIK

Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Oqtay QULİYEV

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Doç. Dr. Ömer Faruk RENÇBER

Gaziantep Üniversitesi

Doç. Dr. Reyhan DADAŞOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç.Dr.Tamer TURGUT

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Salman Bashir MEMON

Shah Abdul Latif University

Doç. Dr. Volkan ŞENAY

Bayburt Üniversitesi

Dr. Ali Arshad

University Utara

Dr. Ajay B. GADİCHA

Sant Gadge Baba Amravati University

Dr. Aqil MEMMEDOV

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Dr. Elşen MEMMEDLİ

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Dr. Gülnar MİRZEYEVA

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Dr. Hamdi DAĞISTANLI

MEV

Dr. Joanna HERNİK

West Pomeranian University of Technology

Dr. Nurhoca AKBULAYEV

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Dr. Suat ÖZER

MEB

Dr. Sultan SARI

Türkiye Vakıflar Bankası TAO

Dr. Ş. Selçuk SEÇİLMİŞ

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Yasin SÖĞÜT

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Dr. Yüksel DEMİREL

Başkent Üniversitesi

ISARC

2.INTERNATIONAL

BLACK SEA SCIENTIFIC RESEARCH
AND INNOVATION CONGRESS

29-30 JUNE 2024

TRABZON

CONGRESS PROGRAM

Join Zoom Meeting:

Meeting ID: 857 7952 6592

Passcode: 434020

Join Zoom Meeting

<https://us02web.zoom.us/j/85779526592?pwd=tzDyd1ovWogT1aONBaWYSewTLeA0jO.1>

PARTICIPATING COUNTRIES

Azerbaijan/Algeria/ Australia/ Bulgaria/ Bosnia and Herzegovina/Chennai/
Cyprus/ Egypt/ France/Georgia/Germany
Oman/Indonesia/India/Kosovo/Malaysia/ Mexico/Moroco/
/Nigeria/Pakistan/Portugal/Sudan/Serbia/ Poland/ Romania/ Russia/ USA/
Ukraine

TOTAL NUMBER OF INTERNATIONAL PAPER:129

PAPER FROM TURKEY:124

TOTAL PAPER:253

Önemli, Dikkatle Okuyunuz Lütfen

- ❖ Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- ❖ Online sunum yapabilmek için <https://zoom.us/join> sitesi üzerinden giriş yaparak “Meeting ID or Personal Link Name” yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- ❖ Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- ❖ Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- ❖ Uygulama tablet, telefon ve PC’lerde çalışıyor.
- ❖ Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 5 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- ❖ Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- ❖ Moderatör – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

Dikkat Edilmesi Gerekenler- TEKNİK BİLGİLER

- ◆ Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına emin olun.
- ◆ Zoom'da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- ◆ Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir
- ◆ Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

ÖNEMLİ NOT: SUNUMLARINIZI HEM TÜRKÇE HEM İNGİLİZCE HAZIRLAMANIZI RİCA EDERİZ

29.06.2024
SATURDAY / 10:30-13:00

SESSION-3 HALL -8
MODERATOR: Dr. İlknur KAZAZ

Azerbaijan/Algeria/ Australia/ Bulgaria/ Bosnia and Herzegovina/Chennai/ Cyprus/ Egypt/ France
/Georgia/Germany Oman/Indonesia/India/Kosovo/Malaysia/ Mexico/Morocco/ /Nigeria/Pakistan/Portugal/Sudan/Serbia/ Poland/
Romania/ Russia/ USA/ Ukraine

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI Umut Sadık ATALAY	Ege University	Milli Eğitim Bakanlığı Örgüt Şemasının Sistem Kuramı Bağlamında İncelenmesi
Dr. İlknur KAZAZ	Karadeniz Technical University	Teacher Cognition Discourse Analysis: A Corpus Based Study Of Reflective Thinking Procedures
Sevda Nur AKAN BAGHIRLI	Educational Institution Management Master's Degree	Content Analysis On The Examination Of Artificial Intelligence-Supported Applications In The Assessment And Evaluation Stage In Education
Lect. Fatime Gül OKTAY ATSATAN	Isparta University	Inflation Targeting Regime
Ayşenur TOZLU Kübra ÇAN Prof. Dr. Orhan ÇAKIROĞLU	Trabzon University	Akıcı Okuma ve Okuduğunu Anlama: Türkiye’de Zihinsel Yetersizlik Yaşayan Öğrenciler Üzerine Araştırmaların Sistematik İncelemesi
Ayşenur TOZLU Kübra ÇAN Prof. Dr. Orhan ÇAKIROĞLU	Trabzon University	Zihinsel Yetersizliği Öğrencilerle Türkiye’de Yapılan Okuduğunu Anlama Araştırmalarının Sistematik İncelenmesi
Enes KARACA Dr. Hakan ÖZAK	Millî Eğitim Bakanlığı Düzce University	Orta Okullarda Görev Yapan Okul İdarecilerinin Kapsayıcı Eğitim Hakkındaki Görüşleri Ve Önerileri
Hakan YETİŞ Asst. Prof. Dr. Recep ÇELİK	Yalova University	The Contribution Of Care Services Provided In Official/Private Elderly Institutions To Elderly Welfare: The Case Of Yalova
Gülen ÇAĞLAYAN	Sakarya University	A Study On Peer Bullying
Berk TUNA Mustafa APAK Çiğdem KARAGÜLMEZ SAĞLAM Ezgi SEVİLMİŞ	Girne American University	Evaluation Of The Effect Of Life Kinetik Exercises On Fundamental Motor Skills Depending On Gender With Mobak-3 Test Battery

	INDEX	
CONGRES ID		I-III
PROGRAM		IV-XXXIX
GALLERY		XL-L
INDEX		LI-XLVIII

AUTHORS	TITLE	NO
Dr. Erhan ŞENSOY	Fare (Mus musculus) Genel Özellikleri, Araştırma ve Uygulama Alanları ve Deney Hayvanı Kullanımında Uyulması Gereken Temel İlkeler	1-7
Dr. Erhan ŞENSOY	Deneyisel Araştırmalarda Kullanılan Bir Hayvan Modeli: Rat (Rattus norvegicus) Genel Özellikleri, Araştırma ve Uygulama Alanları	8-15
Assoc. Prof. Dr. Sevinç SÜTLÜ Deniz SAY ŞAHİN	Preventive Rehabilitation In Geriatric	16-22
Assoc. Prof. Dr. Sevinç SÜTLÜ Özge KUTLU	A View On The Relationship Between Climate Changes And Gender And Reproductive Health From The Perspective Of Sustainable Development Goals	23-28
Asst. Prof. Dr. Fatma SEÇER ÇELİK Nezahat Gökçe ÖZSAMUR Assoc. Prof. Dr. Sündüs ERBAŞ ÇAKMAK	Effect Of Bodipy-Based Ligand On Epithelial Mesenchymal Transition In Lung Cancer Cells	29-30
Asst. Prof. Dr. Göksemin Fatma ŞENGÜL Assoc. Prof. Dr. Begüm KOCATÜRK	The Investigation Of Mitogenic And Apoptotic Properties Of Palmitic Acid-Treated Pancreatic Cancer Cell Lines In The Presence And Absence Of Ire1	31-32
Assoc.Prof.Dr. Cabbar Veysel BAYSAL	Nonlinear Arx Based Inverse Modelling For Pneumatic Artificial Muscles	33-42
Fadime BİÇER ŞAHİN Ebru SOLMAZ	Midwife Approach In Natural Disasters	43-48
Dr. Meral EKİM Dr. Hasan EKİM Dr. Gökhan Doğukan Akarsu Dr. Rukiye Höbek Akarsu	Cosmeceuticals And Their Benefits	49-59
Dr. Meral EKİM Dr. Hasan EKİM Dr. Gülay YILMAZ	Effects Of Botox Application	60-69
Esin GÖRGÜN DOLAP Aysel KARACA	Covid-19 Pandemic And Mental Health Problems Of Nurses	70-83

AUTHORS	TITLE	NO
Assoc. Prof. Dr. Mustafa KILIÇ Resc. Asst. Mahir ŞAHİN	Investigation Of The Effect Of Stirrer Rotation Speed And Stirrer Height On Heat Transfer Performance In A Stirrer Heat Exchanger	575-592
Yiğitcan ERKÖSE Resc. Asst. Mahir ŞAHİN Assoc. Prof. Dr. Mustafa KILIÇ	Numerical Investigation Of A New Energy-Efficient Design To Improve Heat Transfer Performance In An Industrial Roller	593-610
Lect. Cemil Baki KIYAK Asst. Prof. Dr. Fadi YILMAZ Prof. Dr. Hasan Şakir BİLGE	Energy-Efficient And Secure Communication For Iot And Embedded Systems	611-614
Asst. Prof. Dr. Betül ERCAN Melike AHTİK	Production And Characterization Of Hydrothermal Carbon From Pistachio Shell	615-621
Dr. Barış ENGİN	Development Of Rotary Shaft Seal That Works Under Heavy Conditions	622-623
Tülay KESKİN	Manisa And Its Surroundings Through The Perspective Of American Traveler Walter Augustus Hawley	624-639
Mustafa Can SAMIRKAŞ Meryem SAMIRKAŞ KOMŞU Hülya ONAY	Price Bubbles In Food Prices	640-652
Gamze Ayça KAYA	An Analysis Of The Audit Opinions Of Stock Exchange 100 Companies	653-667
Prof. Dr. Utku ALTUNÖZ Esra OKÇU	Döviz Kuru Ve Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Kırılgan Beşli Üzerine Bir İnceleme	668-678
Erdal YALÇIN Assoc. Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ	Effects Of The Tourism Sector On The Social Development Of Rural Areas	679-695
Sona ABBASLI Assoc. Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ	Comparison Of Entrepreneurship Education In Universities In Azerbaijan And Turkey	696-713
Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ	İşletmelerde Yapay Zekanın Benimsenmesinde Liderliğin Rolü	714-715
Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ	Performance Evaluation Process And Artificial Intelligence Applications In Human Resources	716-719
Assoc. Prof. Dr. Remzi BAŞAR	Digital Marketing With Seo In Grocery Store Businesses: The Case Of Regional Market Chain Düzce Store	720-730
Assoc. Prof. Dr. Remzi BAŞAR	A Quantitative Research On The Effect Of Digital Services Offered By Banks On The Customer Profile	731-742
Resc. Asst. Dr. Mustafa GENÇ Prof. Dr. Ahmet YANIK Arzu YAROĞLU	Determination Of The Factors That Differentiate The Approaches Of Accounting Professionals Towards Bobi Frs	743-757
Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI Umut Sadık ATALAY	Milli Eğitim Bakanlığı Örgüt Şemasının Sistem Kuramı Bağlamında İncelenmesi	758-771
Dr. İlknur KAZAZ	Teacher Cognition Discourse Analysis: A Corpus Based Study Of Reflective Thinking Procedures	772-773
Sevda Nur AKAN BAGHIRLI	Content Analysis On The Examination Of Artificial Intelligence-Supported Applications In The Assessment And Evaluation Stage In Education	774-776